

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn tel 668 1242 faks 668 1240 e-post eki@ki.ee

Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika 2010

(elanike hinnangute alusel)

(kokkuvõte)

Tallinn
Jaanuar 2011

Vastutav täitja: Elmar Orro

Projektigrupi koosseisus: L. Lepane, M. Reiman, I. Niklus, V. Savina, P. Jõekalda

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 668 1242

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

SISUKORD

Eessõna.....	3
1. Alkoholi tarbimise harjumused.....	4
1.1 Elanike endi hinnang oma alkoholi tarbimise kohta.....	4
Alkoholi tarbimise sagedus.....	4
Muutused alkoholi tarbimises.....	6
1.2 Elanike alkoholsete jookide eelistused.....	6
Alkoholsete jookide tarbimise sagedus.....	7
Alkoholsete jookide valmistamine kodus.....	10
Välismaal ja välismaale viimiseks tehtud alkoholi ostud.....	10
1.3 Alkoholi tarbimisega seotud probleemid.....	11
2. Hinnang Eesti riigi alkoholipoliitikale.....	15
2.1 Alkoholi kättesaadavus.....	15
2.2 Hinnang alkoholipoliitika meetmetele.....	16
Lühikokkuvõte ja peamised järeldused.....	21
Lisa 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused.....	22
Lisa 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes.....	26
Lisa 2.1 Alkoholsete jookide tarbimise sagedus.....	26
Lisa 2.2 Hinnang, milline peaks olema Eesti riigi alkoholipoliitika.....	32
Lisa 2.3 Suhtumine alkoholi müüki müügikohtade lõikes.....	33
Lisa 3. Küsitletud kogumi iseloomustus.....	37

EESSÕNA

Alkoholi turg ja tarbimine on riigile olulise tähtsusega nii majanduslikust aspektist (tööstus ja kaubandus, laekuvad maksud) kui sotsiaalsest aspektist (tarbimine ja kahjud). Alkoholiturgu saab riik mõjutada oma alkoholipoliitikaga, mille elluviimiseks ta võib kasutada mitmeid erinevaid meetmeid. Näiteks lühendati 2008. aastal tarbimise piiramise eesmärgil alkoholoolsete jookide müügiaegu (müügikeeld kehtib iga päev ajavahemikul kl. 22.00-st kuni kl. 10.00-ni) ja tõsteti kahel korral alkoholi aktsiisimäärasid (1.01.2008. ja 1.07.2008.). Järjekordselt suurendas riik alkoholi aktsiisimäärasid alates 1.01.2010. aastal (ligikaudu 10%). Need meetmed peaksid kaasa aitama sellele, et alkoholi tarbimine jääks kontrolli alla ja väheneks ning teiselt poolt suureneks ka riigi maksutulu.

EV Põllumajandusministeeriumi tellimisel uuris Eesti Konjunkturiinstituut (EKI), kuidas on 2010. aastal muutunud elanike hinnangud Eesti alkoholipoliitika kohta ning kuidas hinnatakse alkoholoolsete jookide tarbimisega seotud küsimusi. Selleks viis EKI 2010. aasta detsembris läbi elanike küsitluse alkoholiga seotud teemade kohta. Elanike alkoholituru ja tarbimise uuringuid on EKI teinud alates 1990. aastast ning alkoholipoliitika uuringuid alates 2001. aastast.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada elanike alkoholi tarbimise harjumused ning suhtumine riigi alkoholipoliitikasse ja selle muutmise võimalustesse. Sellest tulenevalt on töö jaotatud kaheks peatükiks. Esimene peatükk kajastab elanike hinnanguid enda ja elanike üldisele alkoholi tarbimisele, tarbimiseelistusi erinevate alkoholoolsete jookide lõikes ning hinnanguid alkoholi tarbimisest tulenevatele probleemidele. Teine peatükk keskendub riikliku alkoholipoliitika problemaatikale. Analüüsi tulemused peegeldavad 2010. aasta olukorda ning muutusi võrreldes varasemate aastatega.

Antud uurimistöö tugineb ankeedivastustele, mida 1009 Eesti elanikku andis 2010. a detsembris. Küsitlusele vastanud inimesed kuuluvad EKI tarbijate paneeli koosseisu ning esindavad läbilõiget Eesti elanikest soo, rahvuse, elukoha, regiooni, vanuse (18-74 eluaastat), hariduse ja netosissetuleku (leibkonnaliikme kohta kuus) järgi. Representatiivsuse tagamiseks on tulemused vanuse, soo ja rahvuse järgi kaalutud (üldjaotused on toodud lisas 1). Küsitletud kogumi iseloomustus on esitatud lisas 3.

LÜHIKOKKUVÕTE JA PEAMISED JÄRELDUSED

Eestis joob alkoholi 86% täiskasvanutest ning sagedamini tarbitakse lahjasid alkohoolseid jooke nagu õlu ja vein. Neid tarbib kuus vähemalt korra 46% alkoholi tarbijatest. Kangeid alkohole joob vähemalt korra kuus 26-29% alkoholi tarbijatest.

Alkoholi tarbimist hindavad küsitletud inimesed vastuoluliselt - enda tarbimist hinnatakse peamiselt väheseks või mõõdukaks, kuid Eesti kohta tervikuna arvatakse, et alkoholi tarbitakse palju ning tarbimist oleks vaja vähendada. Ankeediküsitlusele vastajate hinnangul kaasneb liigjoomisega rohkelt probleeme ja kahjusid. Kõige suuremaks probleemiks peavad inimesed alkoholijoobes sõiduki juhtimist, kuid väga mures ollakse ka laste ja noorte alkoholi tarbimise pärast. Võrreldes varasemate küsitlustega on tõsisemaks hinnatud ka alkoholist tulenevaid terviseprobleeme.

Üle 80% ankeedile vastanud inimestest arvas, et Eestis peab alkoholi tarbimise vähendamiseks teostama piirangutega alkoholipoliitikat. Rangeid piiranguid pooldas seejuures 44% vastanutest, mis on võrreldes 2009. aasta küsitlusega 3%-punkti rohkem. Uuringust järeldub, et Eesti elanikud pooldavad erinevaid meetmeid tulemusliku alkoholipoliitika elluviimiseks. Oluliseks peetakse muuhulgas just noortele suunatud tegevusi, mis peaksid näitama alkoholi tarbimisest tulenevaid negatiivseid tagajärgi ja vajadust suurendada noorte vaba aja veetmise võimalusi.

Üle poole vastanutest arvas, et alkoholi tarbimise vähendamisel peavad kõige suurema panuse andma tarbijad ise oma suhtumise ja tarbimiskäitumise muutmise kaudu. Üle kolmandiku vastajatest arvas, et alkoholitarbimise piiramisel on suur roll riigi institutsioonidel, eelkõige Vabariigi Valitsusel, kes peaks olema alkoholipoliitika eri meetmete rakendamisel algatajaks. Sama suur osa inimesi peab tähtsaks meedia rolli riigi institutsioonide toetamisel ja avaliku arvamuse kujundamisel. Alkoholipoliitika meetmetest peaks elanike hinnangul suurendama järelevalvet alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle, tegelema rohkem noortega, piirama käesolevast enam alkoholireklaami, ning mitte propageerima avalikel üritustel alkoholi tarbimist.